ДОДАТОК до „БУКОВИНИ“.

РУСКА РАДА

НАРОДНА ҐАЗЕТА

Виходить що тижня в пятницю

Адрес Редакциї: „РУСКА РАДА“ в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.

Коштує річно 4 корони.

Ч. 40. Чернівці, дня 4. вересня (17. жовтня) 1902. Рік V.

З ради державної.

Тяжкі хмари зависли над радою державною і блискавиці прошибають повітре. Чи удасть ся президентови мінїстрів тоту тучу, що зібрала ся над парляментом, розігнати, чи прояснить ся небосклон над австрийскими народами — тяжко тепер сказати.

Від давна вже чекають Чехи а з ними і иньші словяньскі народи, окрім Поляків, на полагоджене справи язикової, т. зн. на своє право, аби по всїх урядах можна було писати все і по чески. Др. Кербер загадав сю справу полагодити і виробив навіть плян на те. Сей плян подав він ческим і нїмецким послам до відомости. Та замість утихомиреня настало межи Чехами ще більше розярене. І вже на першім засїданю ради державної — сего четверга — мусїв др. Кербер від Чехів почути, що вони будуть єго поборювати всїма способами і не дадуть спокійно радити. Чехи завзяли ся доконечно се мінїстерство повалити, бо від иньшого мінїстерства надїють ся сповненя своїх бажань. Воно і справдї дуже прикро нам Словянам дивити ся, як у нас в Австриї всюди лиш Нїмцї мають повні права, а словяньскі народи можуть лиш о стілько поступати і розвивати ся, позакілько Нїмцї на се позволять. А прецїнь нас Словян більше тут в Австриї нїж Нїмцїв, тай устав державний надає всїм народам однакові права. І доки того рівного права, що стоїть тепер лиш на папери для Славян, не переведе Австрия в дїло і на практицї, доти всї Словяни мусять чути ся упослїдженими і покривдженими. Кривду терпіти — се не є річ приемна, тай не кождому хоче ся. От і настав час, що змежи Словянами особливо Чехи не хотять далї ії кривди терпіти, а домагають ся рішучо свого права. Не перечимо, що становиско д-ра Кербера, чоловіка розумного і щирого, дуже трудне; бо тяжко, дуже тяжко погодити воду з огнем, Нїмцїв з Словянами, але чей мусить найти ся вихід із сего, для Австриї так нещасного скруту.

Друга важна справа виринула зараз таки на першім засїданю, і то як раз справа буковиньска. Посол Лупу ще лїтом на зборі учителїв в Радівцях в своїй промові виступив остро против панів-дїдичів за те, що вони в соймі лиш о себе дбають, а нарід кривдять і визискують. От за те саме тепер єго, що є радником суду, суспендували, і провадять против него слїдство. Всї посли ради державної обурили ся на таке поступоване, бо на такий спосіб послови, котрий є заразом урядником, бувби завсїди рот замкнений, бо як би сказав те, що єму на серци накипіло, то могли-б єго зараз суспендувати. Тим вкорочує ся права посла бо посол на те є, щоби говорив все те, що в своїм серци чує. І з тої то причини посли ставити муть острі внески против правительства, і будуть остро домагати ся від него пошанованя прав посольских.

На першім засїданю ради державної предложило мінїстерство прелїмінар державний до обради. Видатки в прелїмінари враховано на 1726 мілїонів 225 тисяч 436 корон, а приходи виносять 1726 мілїонів 643 тисяч 263 корон. Надвишки приходів над видатками виносять отже кругло 580 тисяч корон. Про сей прелїмінарь ми будем ще говорити подрібнїйше.

Чи в Австриї і мертвих карають?

От що то ся стало у нас у Вовчинцях. Минувшого тижня померла честна господиня Анниця родом Павлюк а віддана за Николу Руснака, котра провадила дуже красно своє житє. А що смерть на то не питала, що вона має малих 5 дїточок, то таки рівно вкоротила єї житє і вона померла. Іде бідний ґосподар жени до сьвященика, як то є обичай. Скоро сьвященик Ісопескул узрів свого бідного затурбованого парафіянина, то-ж го велика радість зірвала, і гукнув: а що там Николаю! Бідний Никола відповів: та що? померла менї моя ґосподиня і прийшов я до панотця просити, щоб були ласкаві похоронити. — А чи ти хочеш дати 12 зр. або 24 корони, чи ти хочеш по таксї хоронити свою ґосподиню? Нї панотчику, каже Руснак, хочу дуже панотчика просити, щоб менї похоронили мою ґосподиню за 8 зр., або за 16 корон. — Нї каже панотчик. Николо, біжи до Семена Копачука, принеси менї квіт, най менї він визначить таксу, а я після тої такси похороню тобі твою ґосподиню, а иначе нї! Що-ж бідний селянин мав робити? 12 зр. не встанї він дати, бо-ж і Бог сьвятий видить, що нема звідки, а за 8 зр. не хоче панотець хоронити! Що-ж туть дїяти? Став бідний чоловік як серед води, радить ся одного то другого, а нарештї приходить і до Семена Копачука і каже, що его прислав панотець Ісопескул, аби він дав єму квіт на таксу, що то єму належить ся за похорон. Що робити? Як приповідка каже чеши .... з рідка, щоб его не вколов, і каже Семен Копачук бідному Руснакови: Підїть, Николаю, еще раз до сьвященика тай просїть его, що ви хочете без такси хоронити свою ґосподиню і хочете єму таки дати 8 зр. І послухав бідний Руснак, іде знов до сьвященика, а той знову: А що, Николаю, дав Семен Копачук тобі таксу? — Каже бідний і нещасливий Николай, що Семен каже, що его еще нїхто не поставив видавати такси, але я прошу панотця, щоби були ласкаві менї поховати за 8 зр. мою ґосподиню, бо-ж таки гадаю, що панотець і самі видять, що я не в станї більше дати. Як гукне знов панотець: Николаю! Я тобі набезпечне иначе не похороню. А за що ти мене скаржив до владики за якихось 5 зр., що я в тебе взяв за дармо, га! То-ж памятай, що таки тобі навмисне похороню після такси, абись памятав, що то я значу! Іди до дому тай лагодь ся, а я зараз там буду тай вже тобі покажу цїлу справу, абись знав, як то мене позивати до консисториї! — Що-ж мав далї робити бідний Руснак? Пішов, а за ним зараз таки прилїтає і сьвященик Ісопескул, хватив бідне тїло, тай з тїлом право на кладовище. Хоч пятеро малих дїточок пищали за своєю рідною материю і просили сьвященика, щоб їх матїр брав до Божого дому, то таки надаремна їх просьба була, таки затаскав на кладовище і похоронив тай каже: Так, Николаю, дай менї тепер 2 зр. 25 кр. після такси. Николай витяг тай дав, і так похорон відбув ся убогої Русначки, причім і пімстив ся наш русоїд.

А тепер послухайте, чи Николай Руснак мав сьвященика за що скаржити, чи нї? Року 1899 наш сьвященик Ісопескул витворював бідному народови всякі кривди, одних ганьбив, у одних позичав гроші і не хотїв правильно віддавати, другим не хотїв приписані виповняти функциї. Досить того, що на него підписало ся аж 136 людий і подали разом 3 скарзї: одну до консисториї, другу до ц. к. правительства, а трету до сойму краєвого до Черновець, щоб і там упімнули ся за нашов кривдов. І видите ви, як там за нашу кривду дбають! Ще до сегодня не маємо відповіди жадної! А Ісопескул як робив збитки бідному народови, так і робить далї. А за

що Руснак мав скаржити? Николай Руснак мав сестру Оксану, котра була замужна за Івана Шотропу, а котрі разом померли. І зостала ся маленька дївчинка Веронїка, сирота без тата і без мами, котру ц. к. суд в Серетї передав яко сироту Николаеви Руснакови на опіку. Николай наймав еї у ґосподарів, аж доки вона не виросла. Аж нараз засватав еї Кость Катеринюк і ну-ж до сьвященика в справі вінчаня. А сьвященик зажадав від Руснака 5 зр. за вінчане. Руснак погодив ся за 5 зр. і таки витяг тай дав. А що потім стало ся? Через якусь причину весїля із Катеринюком не зроблено, але зараз таки зроблено із Онуфрієм Червіньским. Ідуть до сьвященика тай кажуть, що вже весїля роблять із Червіньским а не із Катеринюком. А сьвященик каже: Дасте менї других 5 зр., то буду вінчати, а нї, то инакше не буде. І мусїв Руснак заплатити других 5 зр., а тамті 5 зр. пропали. Але Веронїка, як відійшла від свого вуйка Руснака, зараз таки заскаржила его за тих 5 зр. до суду до Серету, і суд присудив, що Руснак мусить сиротї віддати 5 зр., а сам най скаржить панотця.

Коли-ж скаржили другі люди сьвященика до консисториї, то-ж підписав ся бідний Руснак і за свою пятку. А тепер панотець оттак на нїм пімстив ся і вже ему лекше.

Від того часу мав він вже аж 2 похорони тай вже іде ему все гладенько, бо бідні люди так запудили ся тої нещасливої такси, що аж шкіра на них тріщить.

Пішов до него Стефан Кушнїр, щоб ему похоронив маму. — А що там Стефане? — каже панотець. — Таже прошу панотця маму похоронити. — Даш 12 зр., чи хочеш так, як Руснак свою жінку хоронив? Бідний Стефан дає 12 зр., нїчого далї і не каже.

Оттак то наша бідна Анниця, хоч мертва, відпокутувала кару аж за 136, котрі то скаржили панотчика за его вибрики. А консистория і правительство із того собі нїчого і не роблять. Добре, що то не сьвященик скаржить людий, але люди сьвященика, то скарга може лежати, бо дурні люди терпіти муть.

А попик ходить собі по селу тай вихвалює ся: А що менї зробили гавкачі? От видиш, як я їм догоджую, як сам хочу! Так я їх маю понаучувати всїх. Але коли консистория і правительство терплять такі безправства, тож може хоч воля Божа не позволить, а допоможе бідному народови висвободити ся від свого нелюбого душпастиря, що не пасе душі, а безперестанно оттак людий збиткує. І се має бути наслїдник Христа? Так учив Ісус Христос, котрий казав: Той ми пастух добрий, що пасе свої вівцї із гір і долин, і за кожду свою вівцю, і за найслабшу, свій живот покладає?!

А з нами от що виробляють! І доки ти, руский народе, терпіти меш мовчки такі кривди? І доки начальство буде приглядати ся нашим мукам? Чи може маєм ми собі сами право робити? Чи в Туреччинї ми, чи в Австриї?

Як бiднi збогатiли.

(*Дальше*).

16. Праця.

Чоловік пропав би на найплодовитшій земли, якби не працював. Овоч, що висить на дереві, треба зірвати, рибу зловити, зьвірину убити, щоби стали богацтвом. Мусимо много працювати, щоби мати достатну одїж і помешкане і щоби мати подостатком поживи.

Богацтво кождого народа зависить більше від его моральности, ощадности, витревалости, пильности і здібности до працї, нїж від обильности сирих плодів.

Саме тепер лучила ся нагода, щоби людям в Дуброві докладно вияснити, що то є праця.

В селї появив ся одного поранку волоцюга, молодий, сильний, здоровий, і зачіпав людий, щоби ему що дали, бо він мусить вандрувати, а не має з чим. І сей і той дав ему щось відчіпного, а волоцюга, коли обійшов село, пішов також до двора жебрати.

Пан Богдан глянув на жебручого, тай каже: „Ти здоров, можеш працю-

вати; за гріх бим собі мав, як-бим тобі що дармо дав і підпирав твоє лінивство. Іди в поле, де люди роблять, скажи окоманови, щоби тебе приняв до роботи, а в вечер заплачу тобі, як другим“.

— „Я не можу тяжко працювати“, відповів волоцюга. „Недавно вийшов із шпиталю, та ще зовсім не подужав, я ще слабосилий. Тай тут люди заробляють лише по 50 сот. на день, а я потребую більше гроший.“

„Коли так“, сказав пан, „то я тобі дам заробок лекший і ліпше тобі заплачу, але дармо ніяк не дам. Прецінь підоймеш поліно сухого дерева? Тож переложиш мені тоті два сяжні дров з правої сторони подвіря на ліву. Робота то не тяжка; як поспішиш, то скінчиш єї за пів дня, а заплачу тобі за тоє одну корону.“

Волоцюга, вдоволений, що єму ся трафило легко заробити тілько гроший, забрав ся жваво до роботи, переложив дрова за кілька годин і прийшов по заплату. Пан дав єму корону і каже; „Як хочеш, то прийди завтра, а дам тобі подібну роботу“.

На другий день приходить волоцюга і питає за роботою, а пан каже: „Переложи то само дерево з лівої сторони на праву, там, де перед тим стояло. Заплачу тобі за те так само.“ Волоцюга переложив, гроші взяв, а на третий день прийшов знов. Пан до него каже: „Переложи тоті сяжні на ліво“. І знов переложив, але єму вже маркотно якось було. Вечером гроші бере і питає ся пана, чи на завтра робота яка буде?

— „А буде“, каже пан, „переложиш мені знов тото само дерево на право“. — Того вже було за богато для волоцюги, він сказав: „Пан собі кплять з мене. Аби був не знати який чоловік, то єму ся скучить робити і відробляти тото, що зробив, і не видіти зі своєї праці ніякого пожитку для нікого“. — „Ні, чоловіче“, сказав пан, „я не кплю собі з тебе, то ти сам з себе закпив, що хотів дурно діставати гроші від людий“. Засоромлений волоцюга став панови дякувати, що дав єму добру научку. Обіцяв, що вже більше не буде лінувати ся ніякої праці, і просив, щоби єго пан приняв на службу.

Багато сьміху було в селї з того волоцюги і з тої єго роботи і з тої єго розмови з дідичем. Розмовляли о тім люди, а Михайло сам справив їх розговір на него.

„Добре єму пан зробив,“ казали одні.

— „Мудрагель він, хотів жити без праці“, говорили другі.

„Дурний він“, обізвав ся оден молодий нероба. „Якби менї пан давав такий легкий заробок, то я би єму через цїлий рік переставляв тото дерево, а гроші бим брав“.

— „Так тобі лише здає ся, Гриньку“, сказав на се Михайло. „Може бись витримав довше оден день або і два дни при тій роботї. Але прецінь пятого або шестого дня обурила би ся совість в тобі, і погадав бись: Чи то я вже яка безрозумна худобина, чи що, щобим робив ні се ні те, і щоби моя робота не здала ся ні-на-що? Хоч може не кождий чоловік любить працювати, то прецінь, коли вже робить, хоче видїти, на що то робить, і який з тої праці буде пожиток єму або другим.

„П р а ц е ю назвемо отже не перше ліпше занятє, що не має ніякої цїли і не приносить ніякого хісна, але лише таке занятє, що зміряє до витвореня богацтв.

„Кілько-ж то богацтв нищить ся що-року! Кождий чоловік, хочби і найбіднійший, нищить через рік дуже багато, через то, що потребує їсти, одївати ся, що одїж на собі дре, що в печи дрова або вуголь спалює. Богатші люди нищать ще більше богацтв, бо вони носять дорогу одїж, котру часто зміняють, они мають меблї полїтировані і аксамітом вкриті, а опалюють не одну піч, але може десять і більше в своїм помешканю. Якби тих богацтв не витворювано на-ново, то би настала загальна нужда і біда.

„Тому-то кождий, що працює над витворенем річий пожиточних і людям потрібних, знає добре, що за працю свою буде винагороджений. А що і він також сам нищить немало, то повинен завсїгди більше витворювати, як сам нищить, то є через рік заробити більше, нїж з родиною з'їсть, одежі підре, дерева спалить і знарядів, своєї працї знищить. Коли тоту надвишку своєї працї відложить що-року і сховає, то кажемо о нїм, що він працьовитий і ощадний, і що доробляє ся богацтва. Коли більше заробляє, нїж потребує конечно, але тої надвишки не сховає, лише єї прогуляє і на марницї тратить, кажемо о такім, що він працьовитий але марнотравний. Коли-ж більше тратить, як заробляє, і задовжує ся, а потому по куснику землї батьківскої мусить продавати, кажемо, що він розтратний і злий чоловік, бо о дїтях своїх не памятає. Коли наконець комусь робити ся не хоче, і жиє лишень з працї батьків своїх або заробляє лиш дуже мало, о такім кажемо, що він нероба, і що не варт їсти хлїба, скоро на него не працює".

„Як-то пане Михайле", відозвав ся Олекса Крупа, „тілько говорилисьте нам про ощадність і так захвалюєте тоту ощадність, а прецїнь що то люди насьміяли ся з того вуйка Прокопа, що то помер тамтої зими. Говорили, що то злий чоловік, що скупий, а навіть пан-отець кликали єго до себе і казали, що то гріх так жити, як він жиє".

— „То зовсїм що иньшого, бути ощадним, а бути скупим", сказав Михайло. „Ощадність честнота, а скупість великий гріх. Ощадний видає тілько, що потреба і обовязок наказує, а лише не видає на непотрібне; а скупий не видає того, що видати треба на удержанє своє і своєї родини, на потреби громади і церкви, а про убогих то вже навіть і не погадає. Так ваш вуйко Прокіп — най єму Бог гріхи вівпустить і прийме до своєї хвали! — ходив як який жебрак, а не як господар, морив ся голодом, не позваляв закликати лїкаря, коли тяжко занедужав, і скоротив тим своє житє. На церков, на школу, на убогих, на справи громадскі не дав і тілько, що найбіднїйший; а чи то не гріх, що по єго смерти найшли в старім чоботї більше як 2000 кор. старими банкнотами, котрі вже давно скасовані, і за котрі нїхто нинї не дасть анї крейцара? Кілько-ж би він доброго міг був зробити для себе і для своєї родини! а так все пішло марно. Коби був бодай гроші складав до щадницї, був би може около 4000 кор. лишив родинї. Длятого добре каже пословиця: скупий два рази тратить".

*
* *

Потому став Михайло говорити дальше о праци.

Кожда наша праця є завсїгди трудом; отже треба так працювати, щоби як найбільше зробити, і то з найменьшим висиленєм.

Задля того повинні-сьмо працювати: *а)* в відповідній порі; *б)* в відповіднім місци; *в)* в відповідний спосіб.

Кожду річ треба тогди робити, коли дасть ся найлекше зробити і коли можна сподївати ся найбільшого успіху нашої працї. Рибак іде з вудкою на рибу або рано, або вечером, коли риба бере; рільник збирає сїно, коли погода; мельник меле збіже, коли має подостатком води.

Неменьше важним є місце, де ся праця виконує. Хтож буде садити дерева овочеві на піску або збіже сїяти на скалї?

Кождий край повинен витворювати тоті плоди, котрі найлекше може витворити; иньші свої потреби нехай заспокоює через виміну або торговлю. Було би нерозумно сїяти збіже на ґрунтах, котрі придатні до управи вина, бо з управи вина дістанемо при продажи більші гроші, як з управи збіжа, отже за тоті гроші можемо купити собі збіжа, кілько нам треба, і ще лишить ся нам звишка. Зарівно

не було би розсудно в місцях плодовитих на збіже, а позбавлених дерева опалового будувати фабрики; в таких місцях хосеннійше управляти рілю і сіяти збіже, а за продане зерно купувати товари фабричні.

Наконець повунні-сьмо так уладити собі працю, щоби кождий працював в спосіб найвідповіднійший, т. є. щоби не працював дурно і щоби не робив хиб. Бо є багато ріжних способів виконувати тоту саму працю. Щоби мочи вибрати спосіб найвідповіднійший, робітник мусить бути розумним і образованим. Отже до всего треба науки, котра подає нам способи, як найлекше і найуспішнійше працювати.

Праця є конечна. Як би-сьмо нараз перестали працювати, то би голод і нужда прийшли на нас всїх, на богатих і бідних. Як би пекар, різник і огородник залишили працювати, то би небавком не стало нам хлїба, мяса і ярин. Як би кравцї і шевцї від разу покинули варстати, не стало би нам небавком одежі і обуви; словом; без працї терпіли би-сьмо недостаток.

Чи лише ручна праця є працею? Нї. — Коли хтось заряджує великим господарством, то він не працює руками, але головою, а прецїнь єго праця труднійша, як праця малих господарів.

Працею є й то, коли хто напише мудру книжку, котру тисячі людий будуть читати і з неї научать ся чогось пожиточного; працею є й те, коли хто видумає нову машину, котра улекшує людем тяжку роботу, н. пр. добру сїчкарню, молотїльню і т. и. Працю виконує учитель, що виучує дїтий читати, писати, рахувати і розумно мислити, і через то улекшує тим, що учать ся, працю на хлїб; працює також і сьвященник, котрий учить людий законів Божих, розсмотрює їх совість і спроваджує грішників на праву дорогу, і тим способом запобігає многим злим і шкідливим учинкам. Працює і лїкар, котрий наукою своєю хорим здоровле привертає і їх від вчасної смерти ратує. Працює і судия, котрий людям вимірює справедливість і дає оборону уцтивим від напасти.

То все є працї, добрі, пошанованя достойнї; всї они служать людскости збільшають богацтво краю.

(Дальше буде).

Всячина.

Хто утримує державу? — Той, що платить податки і дає рекрута! Хто платить найбільше податків і хто дає найбільше рекрутів? — Мужики-хлїбороби! Се кождий бачить із прелїмінара державного. Так на пр. на рік 1902 ий увійшло до каси державної 1686 мілїонів корон. Якби тоту суму роздїлити по рівній мірі на всїх мешканцїв нашої держави без огляду на вік і на стан, то на кожду особу припадало би 62 коронї, а на одну родину, що звичайно складає ся з 5 осіб, припадає 310 корон. Тї гроші складають люди або в безпосередних податках (ґрунтовім, домовім, заробковім тай особистодоходовім), або в посередних податках (штемплях, оплатах, податку від горівки, цукру нафти, кави і т. д.). Окрім того має ще держава доходи з почти, телеґрафів, зелїзниць, соли, тютюну і т. д.

З податку ґрунтового має держава 54 мілїони корон, а з податку від горівки 91 мілїонів корон. З того бачимо, що на утримане нашої держави богато причиняють ся піяки. Але пригляньмо ся податкови ґрунтовому, то бачимо, що на 100 людий є аж 87 таких, що платять около десять корон такого податку, а 13 людий на 100 платять такого податку більше нїж 10 корон. Се значить, що самі бідні люди — бо-ж прецїнь той, хто платить ґрунтового податку не більше як 10 корон, се бідний чоловік, а таких, як бачите, є аж 87 на 100 — оплачують той податок. Так воно і з иньшими податками. На пр. із цла має Австрия 102 мілїони приходу, а хто купує кільо кави, той навіть не знає, що він при тім платить 40 до 60 кр. податку.

Хто пє горівку, платить також податок — а всї піяки до купи платять такого податку 91 мілїонів. Хто пє пиво, і той платить податок; дохід з податку від пива виносить 77 мілїонів. Сї податки оплачують також понайбільше люди незаможні. Податок від вина приносить Австриї лише 11 мілїонів, бо то видите паньский напиток. З податку від мяса і худоби є 15 і пів мілїона доходу, а тут знов таки біднїйші люди до него найбільше причиняють ся. З податку від цукру має держава аж 36 мілїонів приходу, а хто найбільше цукру споживає? Виріб одного кіля цукру коштує не більше як 14 кр., а ми платимо за кільо аж 50 кр. Чому? — Бо державі платимо податок 19 кр., а ще фабрикантам цукру на додаток мусимо також платити. Нафта також тяжко оподаткована, але паньске осьвітлене ґазове і електричне зовсїм не оподатковане. Соли потребують також понайбільше бідні люди. На сіль видає держава річно 9 мілїонів корон, а побирає 46 мілїонів доходу, т. зн. заробляє на соли 37 мілїонів. Одна топка (гуска) соли коштує державу 1 і пів кр., а вона продає єї за 10 і пів кр. Дохід з тютюну виносить 202 мілїони корон, так що і тут головний зиск іде з біднїйших людий, бо найбільше розходить ся дешевий тютюн. Ба і з льотериї тягне держава дохід для себе. І зелїзниці, що приносять доходу 243 мілїони, найбільше мають того доходу з III-ої кляси. Вже з сего бачите, що біднїйші люди як найбільше причиняють ся до утриманя держави. А чи мають вони за те найбільші права? — Нї! Як до права — то пан перший, а як до податку — то бідний! А чому? Бо там, де накладають податки, т. зн. в радї державній, не мають біднїйші люди своїх заступників. Як прийдуть вибори депутатів, то панки всїх способів уживають, аби стати заступниками біднїйших, а властиво аби по виборі заступати свої інтереси. Богато з того кривди терпить ще нарід, а аж тодї стане бідному народови лїпше, коли висилати ме до Відня своїх щирих заступників, тай коли жадати ме, аби запровадити такий виборчий закон, щоб усї — і пани і бідаки — вибирали разом свого посла, а не так, як тепер, що пани вибирають собі, а мужикам також кажуть вибирати себе. З сего бачите, яка то важна річ добрий і справедливий закон виборчий. Тому петициями упоминайте ся і від ради державної і від сойму, аби теперішний закон виборчий доконечно і як найскорше змінити. Тут маєте подостатком даних потрібних до уложеня такої петициї. Зрештою і ми могли-б бути вам помічні при уложеню петициї, як би ви до нас удали ся. Упоминайте ся о свої права!

Вибори громадскі в Карапчеві. Всїм відомо, як відбувають ся вибори по наших селах, та ще сумнїйше представляють ся они там, де нарід неосьвідомлений ще або байдужний на все. Про се сьвідчать громадскі вибори у Карапчеві н. Ч., що відбулись 6. і 7. жовтня с. р. Тут увійшли до ради громадскої люди, котрі не мали до того найменьшого права: н. пр. Мошко Лубіш був караний судово, а мимо того вибраний до ради громадскої, Іляріон Кейван, був також засуджений, мимо того вибраний до ради, Володимир Маріянчук є тепер під кураtелею, мимо того також вибраний. Як відбувалось голосоване, про се знає найлїпше комісия. Деякі жиди голосували, хоч не мали права до голосованя; два жиди голосували за жидів, котрих вже давно нема у селї. Жид Пейсах Шнабель стояв за плечами кождого виборця і по просту диктував назвиска радних, котрих поставив начальник громади. Конець виборів був такий, що до ради увійшли чотири жиди. Причиною такого вибору є не лиш виборчі неправильности, але також несьвідомість та байдужність самих людий, а головно тутешної шляхти, котра уважає себе за щось висшого від мужика. Декотрі шляхтичі уважають себе навіть за Волохів, що сьвідчить також про їх темноту. Є у селї читалня, та що з того, коли люди відносять ся до всего байдужно. Але маємо надію, що карапчівскі люди на будуче візьмуть ся инакше до дїла, не будуть так байдужні на справи громадскі, а тодї буде лїпший гаразд у громадї. Крайна пора вже пізнати нам: хто наш приятель, а хто ворїг, инакше пропадемо. (Ба, а подали ви протест против такого вибору?!)

В Шипоті камеральнім відбула ся дня 29-го вересня вистава рогатої худоби і преміоване худоби. Виставу і преміоване урядила рада культури краєвої. Худоби пригнали люди 346 штук, а то 24 поверх півторарічних бугаїв, 40 бугаїв від пів року до півтора року, 139 коров від 3—9 років, а 86 телиць.

Чисто расової худоби було мало, за то було найбільше мішанців раси пінцґауерскої і берненьскої і тоті мішанці удали ся.

За старших бугаїв отримали премію Іван Сендрюк з Шипота 60 кор., Никифір Романюк з Селетина 50 кор., Мирон Будзулек і Лев Реуцкий з Плоски по 40 кор., Данило Бодруґ з Молодови 40 кор., Олекса Рибенчук з Молдови 30 кор., надучитель Дулґір з Шипота диплъом, а Олександер Дашкевич з Шипота і Іфтемій Жикало з Молдови бронзові медалї.

За молодших бугаїв отримали премію: Мефтодій Ґорбан з Шипота 40 кор., Танасій Фаічук з Плоски 30 кор., Петро Прокопюк з Селетина 20 кор., Василь Марочко з Селетина 20 кор., Стефан Марочко з Селетина 20 кор., Іван Кошман з Шипота 20 кор., Маєр Сруль Шерф з Шипота диплъом.

За корови отримали премію: Федор Пердей з Шипота 50 кор., Іфтемій Бідний з Селетина і Серґій Бойчук з Ізвора по 40 кор., Пентелей Бердан з Ізвора, Танасій Александрук з Селетина, Іфтемій Калинюк з Шипота по 30 кор., Санхіра Чайка з Ізвора, Василь Митрофан з Ізвора, Козма Заяць з Шипота по 20 кор., Іларій Ґрібовский з Молдови диплъом, Юлїй Сендерович з Ізвора диплъом.

За телицї отримали премію: Марко Полек з плоски 40 кор., Семен Пердей з Шипота 30 кор., Танасій Жикало з Молдови 10 кор, Василь Зуб з Кірлїбаби 10 кор. Полагна Ґорбан з Шипота 10 кор., Прокіп Дронюк з Шипота бронзовий медаль, а Юрій Воротняк надучитель з Молдови диплъом.

За телички отримали премію: Юстин Галицкий з Ізвора 30 кор„ Андрій Хар з Шипота 20 кор., Дмитро Пердей з Шипота 10 кор., Марія Козмичук з Ізвора 10 кор., Стефан Бечка з Шипота 10 кор

Таким способом розділено межи люди 900 кор., нагороди за добру годівлю рогової худоби. Окрім того роздано 1 бронзовий медаль і 6 диплъомів.

Комісия дуже сподобала собі утримане бугая пінцґауерскої раси у надучителя з Шипота п. Константина Дулґіра.

Оттак люде годуйте файну худобу, то ѣе лиш мати мете пожиток з того, але ще і нагороду, і славу на увесь край!

Видає Товариство „РУСКА РАДА“. За редакцию відповідає ВОЛОДИСЛАВ СЕКЕРСКИЙ.
З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом В. Секерского.